

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCLXXXI. ad annum MCCCXIV.

Parisiis, 1644

In Concilivm Lvgdvnense I. Oecvmenicvm Sive Vniversale XIII. approbatum
centum & quadraginta episcoporum causa Friderici II. imperatoris,
expeditionisque in terram sanctam suscipiendae, celebratum ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15974

IN

ANNO
CHRISTI
1245
CONCILIVM LVGDVNENSE I.
OECVMENICVM SIVE VNIVERSALE XIII.
approbatum centum & quadraginta episcoporum
causa Friderici II. imperatoris, expeditionisque in
terram sanctam suscipienda, celebratum anno Domi-
ni MCCXLV. tempore Innocentii papæ IV.

NOTÆ.

^a Concilium.] Hanc sacrosanctam Synodum auctoritate legitima & ordinaria a solo pontifice Innocentio indictam & congregatam esse indicat epistola eiusdem papæ, qua omnes episcopos, reges ac principes Christiani orbis ad synodicam hanc congregationem conuocauit. Eam quam in Angliam misit, extat apud Matthæum Paris, qui dum scripisset ista, Anno eodem 1245. circa medium quadragesima, venerunt nuntii domini papæ in Angliam, de conuocando Concilio generali tale mandatum papale baiulantes, subiungit epistolam quæ talis est:

A quo indi-
ctum hoc
Concilium.

Innocentius episcopus seruus seruorum Dei dilectis filiis, abbatibus,
& prioribus per Angliam constitutis, salutem
& apostolicam benedictionem.

DEI virtus, & Dei sapientia, cuius ineffabili subiecta sunt omnia maiestati, &c. ut supra in epistola ad archiepiscopum Senonensem.

^b Causa Friderici, &c.] Acta Concilii paulo aliter quam supra describit Matthæus Paris his verbis: *Altius igitur solis orbita cursum suum peragente, videlicet circa æstatis medium, congregati sunt Lugduni ex totius fere Christianitatis latitudine prelati venerabiles, vel eorum idonei, imperatoris quoque, & multorum principum, aliorumque, procuratores, secundum papalis mandati tenorem Concilium celebraturi. Absentes autem quamplurimi prelatorum per eos quos promiserunt procuratores sese ex legitimis causis sufficienter excusarunt: sicut quidam ex Anglorum regno, ut supra latius dictum est. Inter quos abbas sancti Albani, corpore grauis, & iam ad senilem declinans ætatem, magistro Martino, qui tunc temporis in Anglia prospere commorabatur, testimonium veritati super hoc perhibente, se rationaliter per quemdam monachum suum, Ioannem videlicet de Bulum, & quemdam clericum suum magistrum Rogerum de Holdene, suam excusauit absentiam, & sic indemnis & quietus remansit, domino papa per ipsos ciuilitate salutato. Verumtamen de regno Hungaria, qua pro multa sui parte per Tartaros est vastata, nulli venerunt. De Alemannia bello imperiali per-*

Qui, quot
& quales
Concilio
interfue-
runt.

turbata, pauci pralati ad Concilium minime conuenire potuerunt. De terra vero sancta, qua multo patuit discrimini, nullus penitus potuit illuc aduenire, sed nec aduocari. Occasionaliter tamen illuc aduenit de terra sancta episcopus Berytensis, totius Syria nuntius generalis, & Syndicus omnium Christianorum terra sancta, mandatum baiulans lugubre de exterminio, permittente Deo, in terra sancta perpetrato.

Quando
Synodus
inchoata.

Dum autem dominus papa multos iam pralatos, licet tamen non omnes, vidisset congregatos, die Luna proxima post festum natiuitatis sancti Ioannis Baptista, intrauit dominus papa cum fratribus cardinalibus, patriarchis, archiepiscopis, episcopis, & aliis pralatis, ad Concilium conuocatis, simul & procuratoribus absentium tam principum quam pralatorum, in refectorium religiosorum sancti Iusti apud Lugdunum. Fuerunt itaque ibidem, absque cardinalibus, duo patriarcha, scilicet Constantinopolitanus, qui & Antiochenus, & patriarcha Aquileia, qui & Venetia, imperator quoque Constantinopolitanus, comes etiam Tolo-

1. propo-
tio.

sanus, & procuratores Anglia, comes Bigod, cum sociis suis nobilibus, archiepiscopi vero & episcopi centum & quadraginta. Proposuitque patriarcha Constantinopolitanus statum & necessitates ecclesie sue, afferens quod olim habuit sub se suffraganeos plusquam triginta, quorum vix iam tres remanserunt. Subiungens insuper, quod Graci, & quidam alii inimici ecclesie Romanae, totum iam imperium Romaniae fere usque ad portas ciuitatis Constantinopolis violenter occuparunt, qui in nullo Romanae ecclesie obediunt, ipsamque detestantes, hostiliter eidem aduersantur. Vnde dolor & confusio omnium Christianorum imminet, cum ipsa sua ecclesia primo fuisset priuilegiata, & merito plus ceteris honoranda: primo enim constat beatum Petrum Antiochia, qua ciuitas Gracorum imperio vel regno subiecta est, ab antiquo sedisse, & inde Simonem magum

2. propo-
tio.

& alios hereticos confusos aufugasse. Ad quod papa tacuit. Consequenter propositus fuit sermo fidelis, & omni acceptione dignus, de canonizatione scilicet beati Edmundi Cantuariensis archiepiscopi, quem Dominus euidentissimis miraculorum signis illustrauit. Cuius rei assertioni cum constanter testimonium octo archiepiscopi & circiter viginti episcopi perhibuissent, & instanter vt in ipso Concilio veneranter ad maiorem solennitatem canonizaretur postularent, ait dominus papa, non suo sed aliorum spiritu inuidorum auersus, dicens: Vrgent nos dilationem non capientia ecclesie nimis ardua negotia, quare hoc merito ad praesens tempus suspendere debeat expectatum. Sed, vita comite, in posterum neglectui non commendabitur: & quia Deus & mundus sanctitati & virtutibus eius perhibent testimonium, in Domino gaudemus, & gratias ipsi referimus vberiores. Adfuit etiam praesens ibidem Thadaeus de Sues-

Thadaeus
Friderici II.
procurator.

sa, domini imperatoris Friderici procurator, vir prudens, & eloquentia singularis, miles, & legum doctor, & sacri palatii iudex imperialis, pro domino suo imperatore tam constanter quam diligenter responsurus. Pro cuius pace, & pristina amicitiae reformatione, obtulit pro domino suo imperatore confidenter, ad unitatem Romanae ecclesie totum Romaniae, id est Graeciae, imperium reuocare: & quod sese Tartaris, & Choro-

Christo fideliter militando, potenter opponet, & quod statum terra sancta, discrimini magno & manifesto periculo iam patentem, suis sumptibus propriis personaliter, pro posse suo, reformabit, & ablata Romana ecclesia restituendo, de iniuriis satisfacere. Ad qua omnia respondit dominus papa, dicens exclamando: O quam multa & quam magna sunt promissa, nunquam vel nusquam tamen adimpleta vel adimplenda. Sed & hac, ut constat, sunt promissa, ut securis iam ad radicem posita, illuso Concilio & soluto, per dilationem auertatur. Pacem nuper in anima sua iuratam secundum formam prestiti sacramenti teneat, & acquiesco. Porro

Acta prima
fessionis
quae?

Quo teneam nodo mutantem Protea vultus?

Et si concederem sibi postulata, & resilire vellet (nec aliud spero) quis nunc pro eo cauens fideiuberet, ut cogeret resilientem? Et cum duos reges, videlicet Francorum & Anglorum, Thadæus ad hoc spondisset fideiussores, respondit dominus papa: Nolumus. Quia si pacta commutasset, vel penitus infirmasset, (nec aliud credimus, propter frequentiam) aliquo tempore in posterum oporteret nos animaduertere in eosdem: & tunc haberet ecclesia tres, quibus non sunt in seculari potentia maiores, imo nec pares, inimicos. Et cum procuratio Thadæi ad hoc non sufficeret, neque temporis satis habuerit ut hac consummarentur competenter, siluit contristatus.

Episcopus autem Berytensis, nomine Gualerannus, qui iam sex mensibus per maris & vno per terrarum discrimina labores itinerum, ut praedictum est, continuauerat, ut casum terra sancta nuntiaret, auxilium & consilium impetrando, legi fecit literas, quas magnates, qui residui erant in terra sancta, omnibus Christianis occidentalibus miserant consignatas, per os fratris Arnulphi de ordine Predicatorum, in publico: quae litera prescribuntur in precedentibus. Quorum tenor lugubris omnes audientes ad lacrymarum, nec immerito, mouit effusionem.

Feria vero quarta sequente intrauit dominus papa ecclesiam sancti Ioannis, indutus pontificalibus, cum omnibus aliis supradictis, veste nuptiali, prout singulis pertinuit, adornatis. Et facta inuocatione Spiritus sancti, cum litanis sequente, & aliis rite peractis, predicauit dominus papa, preponens & singulis interpositis proponens hoc thema: O vos omnes qui transitis per viam, attendite, & videte, si est dolor sicut dolor meus. Et satis eleganter sermonem continuans, comparauit quinque dolores suos maximos quinque vulneribus & plagis Crucifixi. Vnum, de inhumanis & feraliter Christianitatem vastantibus Tartaris. Alium, pro schismate Romania, id est Graecae ecclesiae, qua nostris temporibus & paucis euolutis annis a gremio matris suae, velut nouerca, insolenter & insolenter decisa est & auersa. Alium, pro serpigine nouarum haeresum, scilicet Patarenorum, Bulgarorum, Iouinianorum, & aliorum schismatum, sectarum, & errorum, quae iam multas ciuitates Christianitatis, praecipue tamen Lombardiae, subrependo maculauit. Alium, de terra sancta: in qua Chorosnini detestabiles domos Templi & Hospitalis, ciuitatem quoque Ierusalem, & alias multas Christianorum ciuitates, cum magno Christiani sanguinis profluvio usque ad internecionem,

Sessio 1.
acta quae
sunt?

Thron. 1.

solo tenus diruendo destruxerunt. Alium vero, de principe, id est imperatore. Qui cum esse teneretur summus secularium economus, & protector ecclesie, hostis factus familiaris, ecclesie Christi efficax & validus factus est inimicus, & ministrorum eius aduersarius iam manifestus. Et persecutus dominus papa materiam hanc quantum videbatur expedire, cunctos audientes dolore compassionis salubriter sauciauit. Exitus enim aquarum deduxerunt oculi eius, & singulius sermonem proruperunt. In fine autem predicationis sua proposuit enormitates imperatoria Friderici, scilicet heresim, sacrilegium, & inter alia mala, quod ciuitatem quamdam in Christianitate construxerat nouam, fortem & magnam, quam Saracenis populauerat, ipsorum utens, sed potius abuens, ritibus & superstitionibus, spreto Christianorum consilio & religione: familiaritatemque specialem contraxerat, ut asserbat, cum Soldano Babylonia, & quibusdam aliis Saracenorum primatibus: distractusque & obscænis illecebris, concubitu muliercularum, vel potius meretricularum Saracenicarum, indifferenter & impudenter polluebatur. Imponebatque ei multiplex periurium: & quod spreto veritatis tenore, nunquam pacta, nusquam promissa conseruabat. Super quibus, ut magis hac audientes certificaret, signorum imperialium de auro appensione communitas ostendit epistolas multas & multiplices, quibus euidenter arguit & redarguit ipsum imperatorem super periurio. Quibus etiam verbis alacriter se opposuit Thadaeus, se tunc erigens imperterritus in publico, ostendens e contra literas papales bullatas, que videbantur iam dictis obuiare. Verumtamen diligenter inspecto utrarumque tenore, quem longum esset in hoc scripto dilucidare, & plenius demonstrare, non sibi adinuicem contradictorie aduersabantur, cum papales epistole conditionales fuissent, imperatorie vero absolute: & apparuit lesio fidei manifeste ex parte imperatoris, qui cum omnia absolute promiserat, nec inde aliquid secundum promissa compleuerat. Ad quod Thadaeus diligenter & multipliciter, secundum saltem apparentes rationes, nitebatur respondere, dominum suum imperatorem excusando, literas alias ex aduerso papales ostendens, & asserens quod in eis continebatur non fuisse obseruatum: unde dominum suum imperatorem suis promissis parere non debuisse. Ad hoc autem quod de heresi dominus imperator accusabatur, respondit, respiciens omnes ibidem congregatos, quasi omnes alloquens: Domini mei, super isto articulo, qui est grauissimus, non possit quis certificari, nisi esset dominus meus imperator presens, ut ex oris sui assertione elici possit quod in cordis sui lateo secretario. Sed quod non sit hareticus, probabile potest haberi argumentum. Non enim in imperio, vel regnis suis, aliquem usurarium habitare permittit. In hoc curiam Romanam redarguens, quam constat hoc vitio maxime laborantem.

Ad hoc autem, quod obiectum fuerat, quod imperator specialem habet familiaritatem, & suspectam nimis, cum Soldano Babylonia, & quibusdam aliis Saracenis, quos terram suam permittit inhabitare: respondit Thadaeus, hoc vltro factum & prudenter esse; ad rebellionem scilicet quorundam & insolentiam reprimendam sibi iure subditorum, & seditionem expurgandam. Vitur enim ipsi in expeditionibus, quo-

Friderici
crimina
proponun-
tur a papa:
refutantur
a Thadaeo.

rum non estimat casum alicui Christiano deplorandum, & sic parcat Christiano sanguini, ne frustra effundatur. Muliercularum itaque Saraceno-
rum non vitur concubitu: & quis hoc posset probare? sed ioculatione, & quibusdam artificijs muliebribus, quas iam, quia suspectas, amouit irredituras. Hac autem cum Thadeus dicta consummasset, supplicauit humiliter sibi concedi modicam saltem dilationem inducivalem, ut domino suo imperatori nuntiare posset, & tam affectuose quam efficaciter consulendo persuadere, ut personaliter ad Concilium, quod eum expectauit, venire properaret, aut vltiorem concederet eidem potestatem. Ad quod dominus papa respondit: Absit hoc. Timeo laqueos quos vix euasi. Si enim veniret, statim recederem. Non adhuc opto sanguinem, nec me sentio aptum aut paratum martyrio vel custodia carcerali. Sequenti vero die, ad instantiam procuratorum regum Francorum & Anglorum, maxime vero Anglorum, qui periculo & dedecori eius plus alijs, propter affinitatem inter ipsum imperatorem & regem Anglorum, & fœdus amicitie contractum, tanti principis condolerunt, concessa sunt ipsi Thadeo induciae fere duarum hebdomadarum, non sine multorum grauamine Lugduni expectantium. Hac cum ipsi imperatori per ordinem omnia nuntiarentur, in molestia magna dixisse perhibetur: Video luce clarius, quod ad confusionem meam toto conamine aspirat papa. Stimulat enim eum libido & pruritus vlciscendi in me, eo quod parentes eius Ianuenses piraticos, antiquos & publicos imperii inimicos, simul cum prelati, quorum duces erant & tutores, in mari capi fecerim & incarcerari. Quia nec ob aliud constat eum Concilium conuocasse, nec sacrum decet imperium maxime aduersantis iudicio fisci synodali. Hac cum ad notitiam domini papa & totius vniuersitatis peruenerunt, quod scilicet, sic dicens noluit iuri pariturus accedere, recesserunt a fauore eius multi qui hactenus certatim cum eo steterunt, Anglis pro eo maxime redargutis. Constante igitur & acerrime in pleno & iam plenissimo Concilio imperator Fridericus, quasi toti ecclesie contumax & rebellis, a quatuor mundi partes inhabitantibus accusatur. Ex quibus cum vnus assurgens archiepiscopus ipsum instantius accusaret, obiciens ei nimis enorme crimen, lese scilicet maiestatis in dicta prelatorum captione, & alijs grauibus criminibus, respondit iam fere solus stans Thadeus pro domino suo imperatore, ipsum respiciens accusantem: Non tibi fides adhibenda est, sed nec verbis tuis silentium accommodandum: filius enim es proditoris, iudicialiter in curia domini mei conuicti & suspensi, cuius tu sequens vestigia, niteris patri stare. Siluit igitur ille accusator, amplius mutire nec ausus nec permissus. Eodemque modo quorundam aliorum accusationes tam prudenter quam audacter contradicendo cassauit magister Thadeus. Verumtamen cum a multis in mari submerforum & incarceratorum consanguineis & amicis, resumpto adhuc sermone & spiritu rediuiuo, eo fortius & confidentius quo iam fauorem eius declinare viderent, ipse imperator de captione sepe dicta accusaretur, respondit Thadeus: Vere doluit super hoc dominus meus, & hoc preter intentionem suam & occasionaliter contigit. Sed non potuit ipsos prelatos ab inimicis suis in illo repentino & vehementi assultu & nauali pralio, ut bene sciri potuit, sequestrare, quin indifferenter cum hostibus

Contumacis crimina accusantur, que Thadeus purgare studet.

involuerentur. Et si presens dominus meus imperator ibidem extitisset, utique diligenter liberationi eorum insudasset. Ad hoc dominus papa replicavit: Post eorum captionem, quare in fontes, aliis retentis, liberos abire non permisit, licet iniuria multiformiter afflictos? Ad quod Thadeus: Recolendum est quod alterata forma conuocationis & aduentus prelatorum ad Concilium sub Gregorio papa celebrandum conuocandorum, mutabatur in deterius, & merito cor domini mei imperatoris etiam immutatum exasperabatur. Quia idem papa cum vocandos tantum vocare debuisset, publicos imperii conuocauit inimicos: laicos nempe armata manu communitos, utpote comitem de Prouincia, & alios: ut patet in epistola regi Anglorum scripta, quam superius recitauimus. Quos constabat non esse propter eorum sapientiam vocatos, vel ad pacem componendam, sed seditionem potius commouendam. Vnde tam in Angliam quam alias missis epistolis regiones, amicabilem prelati singulis supplicauit dominus meus imperator, ne ad tam subdolum conuenirent Concilium, prenoscens eos, si venissent cum hostibus suis & imperii, inuadendos: denegauitque eis per suam securum transitum ditionem: sicque misericorditer & ciuiler ipse de imminente periculo premunuit. Vnde non immerito tradidit eos Dominus in manus eius quem superbe contempserunt. Adhuc tamen cum iratus fuit, misericordia recordatus, voluit ipsos prelatos & alios imbelles in pace dimittere, suorum emollitus consiliis fidelium, cum ecce Prenestinus, & quidam alii procaces, minas minis accumulantes, dominum meum in facie etiam vinculati non desistebant excommunicare, immemores illius salubris consilii: Humiliamini sub potenti manu. Sicque imbelles de rebellibus, imo imbecilles, sic facti sunt de amicis inimici merito incarcerandi. Ad quod papa: Presumpsisse debuit dominus tuus imperator, quod tantum bonorum, & tanta congregatio virorum, nisi de sua causa discederet, eum potius absoluisset, si absolendus fuisset, quam ligasset. Sed ex hoc manifeste patet, quod sua ipsum conscientia remordebat, & peccatum, quo reus exiit, sauciarat. Ad quod Thadeus: Quomodo confidere posset dominus meus, ut coniunctos hostibus haberet propitios in Concilio, ubi presidere habuit domini mei inimicus capitalis, scilicet papa Gregorius, cum recalcitrantes videret eos & comminantes etiam compeditos? Ad quod papa: Et si vnus obiurgans gratiam demeruisset, quare alios innocuos communi inuoluit calamitate? Multiplici merito nihil aliud quam sua ignominiosa imminet depositio. Quod cum intellexissent Angli, reclamauerunt pro prole sua, ne filius patris iniquitatem portaret, nec riuus sanguinis ab origine contaminaretur.

Sessione 3.
Thadeus a
Concilio ad
generalium
Concilium
frustra ap-
pellauit.

In tertia vero sessione Thadeus nimis timens & dolens de domini sui periculo, maxime pro eo quod filia ducis Austria, vel ipsi imperatori copulata, vel in proximo copulanda matrimonio, amplexus eius abhorrens euitabat, eo quod excommunicationi subiacti depositionis periculum imminebat, apparuit in Concilio pro domino suo responsurus & appellaturus. Et cum cepisset eum multiformiter excusare, nec exaudiretur, appellauit pro eo ad Concilium proxime futurum generalium. Nec enim nunc omnes prelati, vel eorum, vel principum procuratores, apparent hic impresentiarum. Cui papa: Satis est Concilium generale multorum, qui

domini tui humilitatem inutiliter non sine grauamine expectarunt, patriarcharum, archiepiscoporum, episcoporum & aliorum de diuersis mundi partibus nobilium, vel eorum procuratorum. Et qui absunt, laqueis domini tui impediuntur irretiti. Vnde propter hoc indignum est vt sententia depositionis in ipsum deferenda retardetur, ne ex malitia sua commodum videatur reportare, cum non debeat alicui fraus patrocinari.

Asidentibus autem ibidem Anglicana vniuersitatis procuratoribus pronomiatis, magister Vvilielmus de Poveric eorum procurator assurgens, grauamina regni Anglie ex parte vniuersitatis Anglie proponens satis eleganter, conquestus est grauiter quod tempore belli per curiam Romanam extortum est tributum iniuriose, in quod nunquam patres nobilium regni vel ipsi consenserunt, nec consentiunt, neque in futurum consentient. Vnde sibi expetunt exhiberi iustitiam cum remedio. Ad quod papa nec oculos eleuans, nec vocem, verbum non respondit. Et post paululum silentii, dictus Vvilielmus proposuit de multiformi redituum extorsione in Anglia per curiam Romanam factam, hanc ostendens epistolam:

Querela
Anglorum.

Reuerendo in Christo patri Innocentio Dei gratia summo pontifici magnates & vniuersitas regni Anglie recommendationem, cum pedum osculo beatorum.

MATREM nostram Romanam ecclesiam totis visceribus diligimus & amamus, vt debemus, & ipsius honoris incrementum & augmentum affectione quanta possumus affectamus: ad quam habere refugium nos oportet temporibus opportunis, vt dolor aggrauans filialis materno solatio mitigetur. Quod quidem solatium mater filio eo tenetur mitius & facilius impertiri, quo ipsum maternæ dulcedinis alimento gratum reperit & deuotum. Esse quidem non potest immemor mater illa illius gratitudinis quam ei a longe retroactis temporibus regnum Anglicanum impendit, concedendo eidem, ad exaltationem suam, & conseruationem maiorem, subsidium decens, & non modice fructuosum, vt per hoc inter ecclesiam ipsam & regnum prædictum fœdus dilectionis firmiter iniretur: quod quidem subsidium processu temporis beati Petri denarius extiterit nuncupatum. Ipsa vero ecclesia huiusmodi subsidio non contenta, aliis temporibus, tam per legatos quam per alios nuntios multiplicatos, subsidia petebat diuersa in regno prædicto, quæ ei a filiis suis tamquam deuotis, & matrem suam sinceræ dilectionis brachiis amplexantibus, fuerunt concessa liberaliter & libenter. Paternitatem etiam vestram non credimus ignorare, quod prædecessores nostri, sicut viri catholici, Creatorẽ

Epistola
Anglorum.

suum diligentes pariter & timentes, animarum suarum & prædecessorum suorum, nec non & successorum, salutem insistere cupientes, monasteria fundauerunt, & bonis suis, tam terris dominicis quam ecclesiarum patronatibus, ditauerunt, ut viri religiosi in monasteriis illis primam religionem laudabiliter exercentes, & cum summa deuotione Altissimo famulantes, pace & plena tranquillitate possent gratulari, prout religioni dignoscitur conuenire, de dictis dominicis necessaria capientes. Et ut clerici sui, patronatum suorum ecclesiarum obtinentes, pro eis labores subirent exteriores, & eos defenderent, inhærentes religioni secundæ, ab incurfibus aliorum. Quapropter non sine magna molestia nostra, & grauamine intolerabili nobis valde, præfati religiosi possent patronatibus suis, aut ecclesiarum collationibus, aliquatenus defraudari. Sed ecce per vos & prædecessores vestros, nullam considerationem habentes, quod præter subsidia suprascripta, iam ditantur in Anglia Italici, quorum est iam numerus infinitus, ecclesiis ad ipsorum religiosorum spectantibus patronatus, qui rectores ecclesiarum dicuntur, præfatos religiosos, quos deberent defendere, relinquentes penitus indefensos, nullam curam animarum gerentes, sed luporapacissimos gregem dispergere & oves rapere permittentes. Vnde vere dicere possunt, quod non sunt boni pastores, quoniam oves suas non cognoscunt, nec pastorum notitiam oves habent: hospitalitati eleemosynarumque largitioni, sicut statutum est in ecclesia, non insistant, sed fructus tantum percipiunt, extra regnum asportantes, regnum non mediocriter depauperando, & redditus occupando. Quibus redditibus fratres, nepotes, consanguinei nostri, & ceteri bene meriti de regno Angliæ prædicto, beneficiari tenerentur, qui possent & vellent dicta caritatis opera, & etiam plura alia misericorditer & pie exercere, & ecclesiis ipsis personaliter deseruire, ut qui altari deseruiunt viuant etiam de altari, secundum dictum Pauli. Ipsi vero nunc necessitate compulsi laici & exules sunt effecti. Ut autem vobis veritas plenius innotescat, Italici percipientes in Anglia sexaginta millia marcarum, & eo amplius annuatim, aliis perceptionibus diuersis exceptis, plus emolumenti meri redditus de regno reportant, quam

ANNO CHRISTI 1245
ipse rex, qui est tutor ecclesie, & regni gubernacula moderatur. Porro post creationem vestram firmiter sperabamus, & adhuc speramus, eam de vobis fiduciam reportantes, quod vestra paternitatis misericordia mediante, gaudebimus eleemosynas nostras predictas tempore vestro fore statui debito & pristino reformandas. Sed tacere non possumus grauamen nostrum, quo non solum grauamur, sed etiam opprimimur ultra modum, videlicet quod magister Martinus prefatum regnum sine domini regis licentia, cum maiori potestate quam vnquam vidimus habere legatum a domino rege postulatum, nuper ingressus, licet non vtens legationis insigniis, multiplicato tamen legationis officio, nouas quotidie proferens potestates inauditas, excedens excedit: quaedam beneficia iam vacantia triginta marcas vel amplius annuatim valentia personis Italicis conferendo: quibus decedentibus, & patronis ignorantibus, alii supponuntur, & sic patroni suis collationibus defraudantur. Adhuc etiam idem magister Martinus beneficia consimilia, cum ea vacare contigerit, personis nititur assignare. Quorundam beneficiorum collationem sedi apostolicæ reseruando, & a viris religiosis pensiones immoderatas insuper extorquendo: contradictores & resistentes excommunicationis & interdicti sententiis passim, non absque magno discrimine & animarum periculo, supponendo. Cum igitur prefatus magister Martinus, non sine totius regni perturbatione non modica, iurisdictionem exercens memoratam, quam a conscientia vestra credere non possumus emanasse, eo quod in multis maiori fungeretur officio, quam vnquam fungi legatum aliquem videremus, priuilegio domini regis admodum derogando, per quod ei a sede apostolica specialiter indulgetur, ne quis in Anglia legationis fungatur officio, nisi a domino rege specialiter postulatus, sanctæ paternitati vestræ supplicamus quantum possumus humiliter & deuote, quatenus, cum pius pater ad releuationem oppressionis filiorum manum misericordie teneatur extendere, ab oppressionibus & grauaminibus memoratis nos velit vestræ paternitatis benignitas tempestiuo ac efficaci remedio cito releuare. Quantumcumque namque dominus noster rex, qui est

princeps catholicus, & iugi vigilatione obsequiis diuinis intendit, corporis sui consumptionem non considerans, in obsequio Iesu Christi sedem velit apostolicam reuereri, & ecclesie Romanæ, sicut filius eius carissimus, commodi & honoris desideret incrementum & augmentum; iure tamen regio dignitateque regia plenius conseruatis: nos tamen qui in negotiis suis portamus pondus dierum & ætus, & quibus vna cum ipso domino rege intendere conseruationi regni diligenter incumbit, dictas oppressiones Deo & hominibus detestabiles, & grauamina nobis intolerabilia, non possumus æquanimiter tolerare, nec per Dei gratiam amplius tolerabimus, vestrae pietatis remedio mediante, quod festinum & tempestiuum habere credimus & speramus. Placeat igitur paternitati vestrae hanc supplicationem nostram taliter exaudire, quod a magnatibus & vniuersitate regni Angliæ, tamquam a filiis in Christo carissimis, speciales gratias debeatis merito reportare.

Anglorum
causa dif-
fertur.

Cum autem per prædictos nuntios in medio Concilio legerentur, & in propatulo manifesto, facto optimo silentio, proponerentur, dominus papa non respondit: quia, ut asseruit, tam arduum negotium morosa indignis deliberatione. Suspendit igitur ad tempus responsonem, licet vrgenter instarent nuntii prædicti tam solennes & magnifici; indistanter tamen se responsa daturum pollicendo. Addebant quoque iidem nuntii prioribus querimoniam grauem & seriam, videlicet de violenta oppressione, intolerabili grauamine, & impudenti exactione, qua per hanc iniustam adiectionem, papalibus literis frequenter insertam, Non obstante, &c. exercetur.

Fridericus
secundus
imperio de-
ponitur.

Altiori igitur insistens negotio dominus papa, licet in contrarium elegantè magister Thadaeus procurator imperialis allegasset, in imperatorem Fridericum sine aliqua palpatione, vel dissimulatione, vel dilationis indulto, talem sententiam excommunicationis in pleno Concilio non sine omnium audientium & circumstantium stupore & horrore terribiliter fulgurauit.

Innocentius episcopus seruus seruorum Dei, &c. sacro præsentè Concilio, ad rei memoriam sempiternam.

AD apostolicæ dignitatis apicem, licet indigni, &c. ut
supra pagina 424.

Hæc igitur in medio Concilio prolata, cunctis audientibus, adinstar coruscantis fulguris, non mediocriter timorem omnibus incusserunt. Ma-

ANNO CHRISTI 1245. gistri igitur Thadaeus de Sueffa, & Vvalterus de Ocra, & alii procuratores imperatoris, & qui cum ipsis erant, emisso eiulatu flebili, hic femur, hic pectus in iudicium doloris percutientes, vix a profluuiio lacrymarum sese continuerunt. Et ait magister Thadaeus memoratus: Dies ista, dies ira, calamitatis & miseria. Dominus igitur papa & pralati assidentes Concilio, candelis accensis, in dictum imperatorem Fridericum, qui iam iam imperator non est nominandus, terribiliter, recedentibus & confusis eius procuratoribus, fulgurarunt.

Procuratores imperatoris recedunt confusi.

De reparatione autem terræ sanctæ, & negotio Crucis, dominus papa sollicitus, hæc duxit in Concilio statuenda hoc modo:

Statuta de reparatione terræ sanctæ, & negotio Crucis.

Afflicti corde pro deplorandis terræ sanctæ periculis, &c. ut supra pagina 445.

Ecclesiastica censura iudices damnabiliter abutuntur, cum de matris ecclesiæ gremio ex alterius culpa indiscrete per eam attentent euellere innocentes: ex qua illicitè notatus non læditur, sed errante clauis conuerti dicitur in damnantem. Volentes igitur insolentiæ, vel potius insolertiæ talium obuiare, constitutionem præsentis decreto sancimus, ut iudicum nullus excommunicato, &c. ut supra pagina 436.

De sententia excommunicationis cap. 3. in 6. decret.

Eum qui super dignitate, personatu, vel aliquo alio beneficio ecclesiastico obtinendis, &c. ut supra pagina 435.

Exceptionis peremptoriæ, seu defensionis cuiuslibet principalis, &c. ut supra pagina 434.

Expediendis atque absoluendis causarum negotiis obscuritas est inuisa & contemptibilis: personarum vero claritas, & locorum celebritas, plurimum opportuna, & commendabilis valde. Proinde præsentis decreto duximus prouidendum, & arctissime statuendum, ne a sede apostolica, vel delegatis ipsius, causæ aliquibus committantur, &c. ut supra pagina 432.

Ne committantur causæ iudicibus delegatis, nisi in locis famosis.

Actori con-
trumaci non
dabitur ci-
tatio, cap. I.
de dolo &
contrumacia
in 6. p. 434.

Actor qui venire ad terminum, ad quem ad-
uersarium suum citari fecerat, contempserit, vel
non curauerit, venienti reo in expensis propter
hoc factis legitime condemnetur; ad citationem
aliam minime admittendus, nisi sufficienter caue-
rit quod in termino debeat fideliter comparere.

Dispendia litium æquitatis compendio volen-
tes qua possumus industria coarctare ac minuere,
statutum, &c. *ut supra pagina 434.*

Iuris esse ambiguum non videtur, &c. *ut supra
pagina 433.*

Statuimus atque ordinamus vt positiones ne-
gatiuas, &c. *ut supra pagina 435.*

De electio-
ne.

Cum actus legitimi dies & conditiones abhor-
reant sanctione legali, & inter legitimos actus ele-
ctio pontificum celeberrimus habeatur, cum per
eam inter eligentes & electum spiritualis quædam
matrimonii fœdera copulentur, atque reconci-
lientur in electionibus, seu postulationibus, vel
scrutiniis, ex quibus ius oritur eligendi, vota con-
ditionalia, alternatiua & incerta reprobamus &
prohibemus; statuentes vt, huiusmodi votis pro
non adiectis habitis, ex puris consensibus surgat
electio.

Ne trahan-
tur in iudi-
cio ultra
tres vel
quatuor
diætas.
De officio
delegati in
6. *ut supra
pagina 433.*

In multis iuris articulis numerositas & infinitas
reprobatur. Et ideo prouide duximus statuen-
dum, vt per generalem clausulam, Quidam alii,
quæ frequenter in literis nostris inseritur, ultra tres
vel quatuor diætas in iudicio non trahantur. Sta-
tuentes, vt si conseruatores, quos plerisque conce-
dimus, a manifestis iniuriis & violentiis defendere
pos-

ANNO
CHRISTE
1245
possint, quos eis committimus defendendos, nec ad alia quæ iudicalem indaginem & examinationem exigunt, suam possint extendere potestatem.

Statuimus, vt si aliquis electiones, postulationes, vel prouisiones factas impugnat, in formam obiiciens aliquid, vel personam, & propter hoc ad nos appellari contingat, tam is qui opponit, quam qui defendit, & generaliter omnes quorum interest, & quos causa contingit, per se, vel per procuratores ad causas instructos, ad sedem apostolicam a die obiectionis iter arripiant infra mensem. Sed si pars aliqua non venerit post viginti dies post aduentum alterius expectata, in electionis negotio, non obstante cuiusquam absentia, sicut de iure fuerit, procedetur. Hæc autem in dignitatibus, personatibus & canonicis obseruari volumus, & mandamus.

Adiicimus, vt qui non plene probauerit quod in forma proponit, ad expensas, quas propter hoc pars altera fecisse docuerit, condemnetur. Qui vero in probatione defecerit eius quod in personam obiicit, a beneficiis ecclesiasticis triennio nouerit se suspensum. Atque si infra illud tempus propria se temeritate ingesserit, illis ipso iure perpetuo sit priuatus, nullam super hoc de misericordia spem aut fiduciam habiturus: nisi manifestissimis constiterit documentis, quod ipsum a calumniæ vitio causa probabilis & sufficiens excuset.

Officii nostri debitum remediis inuigilat subiectorum. Quia dum eorum excutimus onera, dum scandala remouemus, nos in ipsorum quiete quie-

Concil. Tom. 28.

Nnn

Cap. 1. de
electione &
electi po-
testate in 6.
Ne aliquis
impediat e-
lectiones,
vel postula-
tiones.

Pœna defi-
cientium in
probatione
in eodem
6.

De officiis
legati in 6.

scimus, & fouemur in pace. Proinde præfenti decreto statuimus, vt ecclesiæ Romanæ legati, quantumcumque plenam legationem obtineant, siue a nobis missi fuerint, siue suarum ecclesiarum prætextu legationis sibi vindicent dignitatem, ex ipsius legationis munere conferendi beneficia nullam habeant potestatem; nisi hoc specialiter duxerimus indulgendum. Quod tamen in fratribus nostris legatione fungentibus nolumus obseruari: quia sicut honoris prærogatiua lætantur, sic eos auctoritate fungi volumus ampliori.

De restitutione spoliatorum in 6.

Frequens & assidua nos querela circumstrepit, quod spoliationis exceptio nonnunquam in iudiciis calumniose proposita causas ecclesiasticas impedit & perturbat. Dum enim exceptioni infertur appellationes interponi contingit. Et sic intermittitur, & plerumque perimitur causæ cognitio principalis. Et præterea nos, qui voluntarios labores appetimus vt quietem aliis præparemus, finem litibus cupientes imponi, & calumniæ materiam amputari, statuimus, vt in ciuilibus negotiis propter spoliationis obiectionē, quæ ab alio quam ab actore facta proponitur, iudex in principali procedere non postponat. Sed si in ciuilibus ab actore, in criminalibus autem se spoliatum reus asserat a quocumque, infra quindecim dierum spatium post diem in quo proponitur, quod asseruit comprobabit. Alioquin in expensis, quas actor interim ob hoc fecerit, iudiciali taxatione præhabita condemnatur: alias etiam, si æquum iudici visum sit, puniendus. Illum autem spoliatum intelligi volumus

ANNO
CHRISTI
1245

in hoc casu, cum criminaliter accusatur, qui tota substantia sua, vel maiori parte ipsius, per violentiam se destitutum affirmat. Et secundum hoc loqui Canones sano credendum est intellectu: quia nec nudi contendere, nec in errore inermes opponere nos debemus: habet enim spoliatus privilegium ut non possit exui iam nudatus. Solet autem inter scholasticos dubitari, si spoliatus a tertia de spoliatione contra suum accusatorem excipiat, an ei tempus a iudice debeat indulgeri, infra quod restitutionem impleret; ne forte sic velit existere, ut omnem accusatorem eludat; quod satis æquitati consonum æstimamus. Et si infra tempus indultum restitutionem non petierit, & causam, cum potuerit, non perducatur ad finem, non obstante spoliationis exceptione, deinceps poterit accusari. Ad hæc statuimus, ut rerum privatarum exspoliatio agenti super ecclesiasticis, vel econtrario nullatenus opponatur.

Pia consideratione statuit mater ecclesia, quod maioris excommunicationis exceptio in quacunque parte iudiciorum opposita, lites differat & repellat agentes, ut ex hoc magis censura ecclesiastica timeatur, excommunicationis periculum evitetur, contumaciæ vitium reprimatur: & excommunicati, dum a communibus actibus excluduntur, rubore suffusi & confusi ad humilitatis gratiam & reconciliationis effectum facilius inclinentur. Sed hominum succrescente malitia, quod prouisum est ad remedium, tendit ad noxas. Dum enim in causis ecclesiasticis hæc frequentius exce-

De accusa-
tionibus.
De excep.
in 6. decr.

ptio per malitiam apponatur, contingit differri negotia, & partes fatigari laboribus & expensis. Proinde quia morbus iste quasi communis irrepserit, dignum duximus communem adhibere medelam. Si quis igitur excommunicationem opponat, speciem ipsius & nomen excommunicatoris exprimat; sciturus eam rem a se deferri in publicam notionem, quam infra octo dierum spatium, die in quo proponitur minime computato, probare valeat apertissimis documentis. Quod si non probauerit, iudex in causa procedere non omitat, reum in expensis, quas actor ob hoc diebus illis se fecisse docuerit, præhabita taxatione condemnans. Si vero postmodum instantia durante iudicii, & probandi copia succedente, de eadem excommunicatione vel alia excipiat iterum, & probetur, actor in sequentibus excludatur, donec meruerit gratiam absolutionis obtinere; his quæ præcesserunt nihilo minus in suo robore duraturis: prouiso ut ultra duas vices non proponatur hæc exceptio, præterquam si excommunicatio noua emerferit, vel euidens & prompta probatio superuenerit de antiqua. Sed si post rem iudicatam talis exceptio proponatur, excusationem impediet; sed sententia, quæ præcessit, non minus robur debitum obtinebit: eo tamen saluo, ut si actor excommunicatus sit publice, & hoc iudex nouerit quandocumque, etsi hoc reus non excipiat, iudex actorem ex suo officio repellere non postponat.

De sententia & re iudicata, in 6.

Cum æterni tribunal Iudicis illum reum non

ANNO
CHRISTI
1145

habeat quem iniuste iudex condemnat, testante
Propheta, & dicente: *Nec damnabit eum cum iudicabitur illi*; caueant ecclesiastici iudices, & prudenter attendant, vt in causarum processibus nihil vindicet odium, nihil fauor vsurpet; timor exulet, præmium & expectatio præmii iustitiam non euertat. Sed stateram gerant in manibus, lances appendant æquo libramine, vt in omnibus quæ in causis agenda fuerint, præsertim in concipiendis sententiis & ferendis, præ oculis habeant solum Deum. Illius imitantes exemplum, qui querelas populi tabernaculum ingressus ad Dominum referebat, vt secundum eius imperium iudicaret. Si quis autem iudex ecclesiasticus ordinarius, seu etiam delegatus, famæ prodigus, & proprii persecutor honoris, contra conscientiam & contra iustitiam, in grauamen partis alterius, in iudicio quidquam fecerit per gratiam vel per sordes, ab executione officii per annum nouerit se suspensum, ad æstimationem litis parti quam læserit nihilo minus condemnandus. Sciturus quod si suspensione durante damnabiliter ingesserit se diuinis, irregularitatis laqueo inuoluetur, secundum canonicas sanctiones; a quo non nisi per sedem apostolicam poterit liberari. Saluis aliis constitutionibus, quæ iudicibus male iudicantibus pœnas congerunt & infligunt. Dignum est etenim vt qui in tot præsumpserit offendere, pœna multiplici castigetur.

Cordi nobis est lites minuere, & a laboribus releuare subiectos. Sancimus igitur, vt si quis in iudicio, vel extra, super interlocutoria, vel grauamine,

Nnn iij

De appellationibus,
in 6.

ad nos duxerit appellandum, causam appellationis in scriptis assignare deproperet, petat apostillos, quos ei præcipimus exhiberi. In quibus appellationis causam iudex exprimat. Et cum appellatio non sit admessa, vel si appellationi forsitan ex superioris reuerentia sit delatum, post hoc appellatori secundum locorum distantiam, & negotii qualitatem, tempore prosecutionis indulto, si appellans voluerit, & principales petierint, per se & per procuratores instructus, cum mandato ad agendum, rationibus & munimentis ad causam spectantibus, accedant ad sedem apostolicam sic parati, vt, si nobis visum fuerit expedire, finito appellationis articulo, vel partium voluntate omissa, procedant in negotio principali quantum poterit, & de iure debebit; his, quæ in appellationibus a diffinitiuis sententiis interpositis antiquitas statuit, non mutatis. Quod si appellator quæ præmissa sunt non obseruet, reputabitur non appellans, & ad prioris iudicis redibit examen, in expensis legitimis condemnandus. Si autem appellatus contempserit hoc statutum, in eum, tamquam contumacem, tam in expensis, quam in causa, quantum a iure permittitur procedetur. Iustum est equidem vt in eum iura insurgant, qui ius, iudicem & partem eludit.

De sententia excommunicationis, cap. 1. in 6.

Cum excommunicatio sit medicinalis, non mortalis, disciplinans, non eradicans, dum tamen in quem lata fuerit non contemnat, caute provideat iudex ecclesiasticus, vt in ea ferenda ostendat se prosequi quod corrigentis est & medentis. Quisquis ergo excommunicat in scriptis proferat, &

ANNO
CHRISTI
1145

causam expresse conscribat, propter quam excommunicatio proferatur. Exemplum vero scripturæ huiusmodi teneatur excommunicato tradendum infra mensem post diem sententiæ, si fuerit requisitus: super qua requisitione fieri volumus publicum instrumentum, vel literas testimoniales confici sigillo authentico consignatas. Si quis autem iudicum huiusmodi constitutionis temerarius violator existat, per mensem vnum ab ingressu ecclesiæ & diuinis nouerit se suspensum. Superior vero, ad quem recurritur, sententiam ipsam sine difficultate relaxans, latorem excommunicationis ad expensas omnes & interesse condemnet, & alias puniat animaduersione condigna, vt pœna docente, discant iudices, quam graue sit excommunicationum sententias sine maturitate debita in aliquem fulminare. Et hæc eadem etiam in suspensionis & interdicti sententia volumus obseruari. Caueant autem prælati, & iudices vniuersi, ne prædictam suspensionis pœnam incurrant. Quoniam si contigerit eos sic suspensos diuina officia exequi, sicut prius, irregularitatem non effugient, iuxta canonicas sanctiones; super qua non nisi per summum pontificem poterit dispensari.

Solet autem a nonnullis in dubium reuocari, an cum aliquis per superiorem absolui postulat ad cautelam, dum in se latam excommunicationis sententiam asserit esse nullam, sine contradictionis obstaculo munus debeat ei absolutionis impendi. Et ante absolutionem huiusmodi, qui se offert in iudicio probaturum se post appellationem legitimam

De sententia excommunicationis, cap. 2. in 6.

in excommunicatione notatum, vel intolerabilem errorem in sententia fuisse patenter expressum, sit in ceteris, excepto probationis illius articulo, evitandus. In prima igitur dubitatione sic statuimus obseruandum, vt petenti absolutio non negetur, quamuis in hoc excommunicator, vel aduersarius, se opponat. In quo casu tres tantummodo octo dierum indulgebuntur dilationes, sic dicenti; vt si probauerit quod opponit, nec relaxetur sententia, nisi prius sufficiens præstetur emenda, vel competens cautio de iuri parendo, si offensa dubia proponatur. In secunda vero quæstione statuimus, vt si is qui ad probandum admittitur, pendente probationis articulo, etiam ceteris, quæ vt actor in iudiciis acceptauerit, interim euitetur. Extra iudicium vero, in officiis, postulationibus, & electionibus, & aliis legitimis actibus, nihilo minus admittatur.

Hæc apud Matthæum Paris prædicto loco. Eisdem fere omnes constitutiones, & nonnullas quasdam alias diuersis titulis lib. 6. Decretalium insertas inuenies. Quæ cum alibi varietate lectionis & initiis ab his discrepent, eo ordine, quo ibidem continentur, initia singulorum capitulorum repetenda esse iudicauimus.

*CAPITVLA CONCILII LVGDVNENSIS I.
lib. 6. decretalium contenta ista sunt quæ sequuntur:*

- Cap. Cum in multis, de rescript. in 6.*
- Cap. Dispendia litium, eodem in 6.*
- Cap. Statuimus vt si quis, de elect. in 6.*
- Cap. In electionibus, eodem titulo in 6.*
- Cap. Statuimus vt conseruatores, de officio & potestate iudicis delegati, in 6.*
- Cap. Romana 1. de offic. ordin. in 6.*
- Cap. Iuris esse, 1. d. iudic. in 6.*
- Cap. Exceptionis peremptoriæ, 1. de lit. contest. in 6.*
- Cap. Actor, de dolo, in 6.*
- Cap. Eum qui, de eo qui mittitur in possessionem causa rei seruande, in 6.*

Cap.

ANNO
CHRISTE
1145

- Cap. Statuimus, 1. de confess. in 6.
 Cap. Romana, 3. de testibus, in 6.
 Cap. Pia, 1. de except. in 6.
 Cap. Cum aeterni, 1. de sententia & re iudicata, in 6.
 Cap. Cordi, de appellationibus, in 6.
 Cap. Legitima, eodem, in 6.
 Cap. Pro humani, 1. de homicidio, in 6.
 Cap. Volentes, 1. de priuileg. in 6.
 Cap. Romana, 1. de pœnitent. in 6.
 Cap. Cum medicinalis, 1. de sententia excommunicationis, in 6.
 Cap. Solet, 2. tit. eodem, in 6.
 Cap. Statuimus vt nullus, 3. eodem, in 6.
 Cap. Quia periculofum, 4. eodem, in 6.
 Cap. Romana, 5. titulo eodem, in 6.
 Cap. Dilecto filio, 6. eodem, in 6.

Eadem acta concise & breuiter recitantur apud abbatem Stadenfem in chronico his verbis: Anno Domini 1245. papa in Burgundiam Lugdunum, qua prima sedes est Galliarum, veniens, post festum Ioannis Baptista ibidem Concilium celebrauit, & quintam partem ab ecclesiis redituum requisit. Imperator pro se nuntios misit, inter quos erat quidam Thadeus doctor legum, qui pro eo elegantissime allegauit, ita vt plurimorum sibi audientiam conquireret & fauorem. Nihilominus autem papa imperatorem in die Iacobi feria tertia, qua tertia dies erat Concilii, excommunicauit. Papa per totam terram Teutoniae lugubrem literam principibus ecclesiasticis destinauit, conquerens flebiliter quod a gente quadam Saracena, quam Chorefminorum populum appellant, sepulcrum Domini esset enormiter violatum, &c. Et paulo infra, cum alia quædam de Saracenis & prodigiosis orbium caelestium aspectibus recensisset, subiungit: Papa in iam dicto Concilio, scilicet die Iacobi, contra imperatorem excommunicationis sententiam renouauit, & eum ab imperiali culmine auctoritate propria deposuit; & hanc depositionem per totam ecclesiam promulgauit; præcipiens sub interminatione excommunicationis vt nullus eum imperatorem de cetero nominaret. Quæ sententia per mundum volante, quidam principum cum multis aliis reclamabant, dicentes, ad papam non pertinere imperatorem vel instituire vel destituere; sed electum a principibus coronare. Interea papa sollicitari fecit principes, quos ad imperium regendum credidit idoneos, vt aliquis eorum onus imperii sumeret & laborem, promittens ei, quicumque imperium assumeret, consilium & auxilium pariter & fauorem. Tandem Henricus Lantgrauius, cognomento Raspe, multis enictus precibus imperium accepit. Hæc Albertus Stadenfis.

Trithemius in chronico Hirsaugiensi, Fridericus imperator secundus, ait, in Concilio Lugdunensi a papa Innocentio citatus, & non comparens, a Casarea maiestate deponitur, & omni dignitate priuatur: vacauitque deinceps (vt quidam volunt) Romanum imperium per annos viginti octo, vsque ad Rodolphum de Habsburg; quamuis tres interea successiue per principes fuerint electi, plures autem in dissensione, principi.

Concil. Tom. 28.

000

pibus non concordantibus. Et primo quidem post depositionem Frederici papa mandauit principibus, ut imperatorem quem uellent eligerent: quorum aliqui Fredericum sequentes, mandatum papa non curauerunt: ceteri in unum conuenientes Henricum prouincialem comitem Hassia in regem contra Fredericum eligentes, partes eius quantum potuerunt defendebant. Electus autem Henricus bellum cum Conrado habuit filio imperatoris in campis iuxta Francofordiam, & victor euadens Conradum superauit.

Annis igitur quinque nomen gerens regium nihil memoria dignum patrauit, sed obiit imperii coronam minime consecutus. Quamdiu enim uixit imperator Fredericus, per annos ferme sex preualere contra eum nec papa nec aliquis principum potuit: sed non aduertens sententiam papa, quam iniustam & friuolam dicebat, se imperatorem gessit, magnamque principum, nobilium & ciuitatum aduerentiam habuit usque ad mortem. Intrauit post depositionem sui in Italiam, & tantis malis papam subiectosque illi populos afflixit, ut pontificem uiuere taderet, uolissetque se nunquam depositionem illius cogitauisse. Maxima enim partialitas populorum in Italia subsecuta est, que usque in presentem ferme diem per annos ducentos & sexaginta, non sine multorum effusione sanguinis, durauit. Enimvero qui Romani pontificis sequebantur partes, quorum uotis inditum nomen erat Guelforum, fautores imperatoris, qui Gibellini dicebantur, omni studio omnique uirtute persequi & delere penitus satagebant. Nec minore studio Guelfos Gibellini persequebantur. Hæc Trithemius præcedenti loco.

VITA ET EPISTOLÆ

ALEXANDRI PAPÆ IV.

ALEXANDER quartus, cui, teste abbate Stadenfi, Rainaldi, vel, ut habet Onuphrius, Rolandi nomen fuerat, patria Anagninus, nobili comitum Signiæ familia natus, Innocentii tertii & Gregorii noni, a quo cardinalis creatus est, propinquus, ex episcopo Ostiensi & Veliterno, decimoquinto die post obitum Innocentii, euectus est in thronum apostolicum & cathedram Petri, 25. Decembris, ipso die natiuitatis Christi, anno salutis humanæ 1254. regnante Vvilielmo Hollandiæ comite, quem coronæ imperialis accipiendæ gratia Romam abiturientem Frifones anno septimo regni occiderunt. Manfredum, qui sibi titulum regni Neapolitani usurpauerat, anathematizauit. Ad Venetos Philippum Fontanesium Rauennatem archiepiscopum misit, qui contra Ezelinum tyrannum prædicaret. Post aliquot tandem